

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

S. Sayısı : 620

İstanbul Milletvekili Turgut Özal ve 12 Arkadaşının 10.6.1983 Tarih ve 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanunuyla 10.9.1987 Tarih ve 3403 Sayılı Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifi ile İzmir Milletvekili Erdal İnönü, Samsun Milletvekili Hüsamettin Cindoruk, Zonguldak Milletvekili Cahit Karakaş ve 26 Arkadaşının 10.9.1987 Tarih ve 3403 Sayılı Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu (2/484, 2/483)

*T. B. M. M.
Anavatan Partisi
Grup Başkanlığı*

Tarih : 14 . 10 . 1987

Sayı : 01-87/194

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

10.6.1983 tarih 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanunuyla 10.9.1987 tarih ve 3403 Sayılı Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifimiz ve Gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz. Saygılarımızla,

14 . 10 . 1987

<i>Turgut Özal</i> İstanbul	<i>Mustafa Taşar</i> Gaziantep	<i>Alpaslan Pehlivanlı</i> Ankara
<i>Mehmet Özdemir</i> Elâzığ	<i>İbrahim Özdemir</i> İstanbul	<i>Pertev Aşçıoğlu</i> Zonguldak
<i>Eyüp Aşık</i> Trabzon	<i>Haydar Özalp</i> Niğde	<i>Bülent Akarcalı</i> İstanbul
<i>M. Oltan Sungurlu</i> Gümüşhane	<i>A. Akgün Albayrak</i> Adana	<i>İlhan Aşkın</i> Bursa
	<i>İlker Tuncay</i> Çankırı	

GENEL GEREKÇE

Türkiye Büyük Millet Meclisi XVIII inci Dönem (Milletvekili Genel Seçimiyle ilgili 3403 Sayılı Kanunun 8 inci maddesinin Anayasa Mahkemesince iptali karşısında, adaylarını önseçimle tespit etmek isteyen siyasi partilere bu imkânı sağlamak, keza kanunda öngörülen bazı hükümlerin değişik yorumlara sebebiyet vermesini önlemek amacıyla bu teklif hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

1. 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına ilave edilen bir cümleyle, kontenjan adayı gösterilen yerlerde milletvekili tahsisi için bölme işleminin bir eksigi ile yapılması öngörülmektedir. Böylece kontenjan adaylığının mahiyetine uygun şekilde düzenleme getirilerek, mevcut mevzuatta daha önce de varolan kontenjan adayının çoğunluk sistemine göre seçilmesi hususunda ortaya çıkan tereddütler izale edilmektedir. Konuyu bir misalle izah etmek gerekirse; 6 milletvekili çıkaran bir seçim çevresinde en çok oyu alan parti evvela kontenjan adayını milletvekili çıkaracaktır. Daha sonra partilerin aldıkları oylar alt alta yazılarak önce bire, sonra ikiye, sonra üçe, sonra dörde ve nihayet beşe bölünecek, elde edilen paylar ile bağımsızların aldıkları oylar en büyükten en küçüğe doğru sıralanacak ve kalan beş milletvekilliği, bu payların sahibi olan partilere ve bağımsız adaylara rakamların büyüklük sırasına göre tahsis edilecektir.

2. Bu maddeyle genel seçimde oy verme günü, önseçim için gerekli sürede dikkate alınarak yeniden belirlenmektedir.

3. Bu maddeyle, 3403 sayılı Kanuna iki ek geçici madde eklenmektedir.

Ek geçici birinci madde ile önseçim yapmak suretiyle adaylarını yeniden belirlemek isteyen partilere imkân verilmiş, böylece Anayasa Mahkemesinin 9.10.1987 günlü İptal Kararına uygun şekilde bir düzenlemeye gidilmiştir. Diğer taraftan siyasi partilere istedikleri seçim çevresinde, istedikleri aday tespiti usul ve esasını tayin imkânı tanınmasının yanısıra önseçim yapmayacak siyasi partilere de istedikleri takdirde Anayasa Mahkemesinin iptal kararından önce Yüksek Seçim Kurulu'na verdikleri aday listelerini tamamen veya kısmen değiştirme veyahutta aynen Yüksek Seçim Kurulu'nda bırakma hakkı verilmiştir.

Ek Geçici 2 nci Madde ile 3403 sayılı Kanunun 10 uncu maddesine göre oylama işlemi 17.10.1987 tarihinde başlayacaktır. Bu tarihte bu Kanunun yürürlüğe gireceği tarih arasında zaman olacağı düşünülerek bu arada kullanılacak oyların ve yapılacak işlemlerin geçerli olması ve böylece yurt dışındaki vatandaşların oylarmaya daha çok katılmaları sağlanmıştır.

4. Kanunun yürürlüğe girmesi ile ilgilidir.

5. Kanun hükümlerinin yürütülmesi ile ilgilidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

10.9.1987 Tarih ve 3403 Sayılı Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz. 12.10.1987

<i>Erdal İnönü</i> İzmir	<i>Hüsamettin Cindoruk</i> Samsun	<i>Cahit Karakaş</i> Zonguldak
<i>Cahit Tutum</i> Balıkesir	<i>Ahmet Sarp</i> Diyarbakır	<i>Sururi Baykal</i> Ankara
<i>Fikri Sağlar</i> İçel	<i>Mustafa Çorapçıoğlu</i> Balıkesir	<i>Ruşan Işın</i> Sivas
<i>Ömer Kuşhan</i> Kars	<i>Ayhan Fırat</i> Malatya	<i>M. Seyfi Oktay</i> Ankara
<i>Tevfik Bilal</i> Haitay	<i>Cüneyt Canver</i> Adana	<i>Aydın Güven Gürkan</i> Antalya
<i>İdris Gürpınar</i> Muğla	<i>Metin Üstünel</i> Adana	<i>Muhteşem Vasıf Yücel</i> Zonguldak
<i>Turan Bayezit</i> Kahramanmaraş	<i>Kenan Nehrozoğlu</i> Mardin	<i>Tülay Öney</i> İstanbul
<i>Günseli Özkaya</i> İstanbul	<i>Vecihi Ataklı</i> Şanlıurfa	<i>M. Hayri Osmanlıoğlu</i> Gaziantep
<i>Halil Nüzhet Goral</i> Aydın	<i>Hüseyin Avni Sağesen</i> Ordu	<i>Bahriye Üçok</i> Ordu
	<i>Hüseyin Avni Güler</i> İstanbul	<i>Muhittin Yıldırım</i> Edirne

GENEL GEREKÇE

10.9.1987 Tarih ve 3403 Sayılı Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin XVIII İnci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanunun 8 İnci maddesinin Anayasa Mahkemesince kamuoyuna duyurulan iptal kararı üzerine hukuki bir boşluk ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Özellikle adayların tespiti yönteminin yasal dayanağının ortadan kaldırılması seçimlere gidilmesini önleyecek hukuki bir sonuç doğurmuştur. Öte yandan 8 İnci maddenin iptali yasanın öteki bazı hükümlerinin de işlerliğini ortadan kaldırmış bulunmaktadır. Bu nedenle doğması muhtemel hukuki, siyasi ve toplumsal karışmanın önlenmesi ve gerek Anayasa gerek demokrasi kurallarına uygun biçimde yeni bir erken seçim tarihi saptanabilmesi için söz konusu yasanın yürürlükten kaldırılması bir zorunluluk haline gelmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — 10.9.1987 tarih ve 3403 sayılı Kanunun genel gerekçesinde belirtilen nedenlerle yürürlükten kaldırılması öngörülmektedir ve yeni bir erken seçim tarihi saptanmasına imkân sağlanmaktadır.

Madde 2. — Kanunun yayım tarihini göstermektedir.

Madde 3. — Kanunun yürürlük maddesini göstermektedir.

**İZMİR MİLLETVEKİLİ ERDAL İNÖNÜ, SAMSUN MİLLETVEKİLİ HÜSAMETTİN CİNDORUK,
ZONGULDAK MİLLETVEKİLİ CAHİT KARAKAŞ VE 26 ARKADAŞININ TEKLİFİ**

10.9.1987 Tarih ve 3403 Sayılı Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin XVIII İnci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanunun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — 10.9.1987 tarih ve 3403 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu
Esas No. : 2/483, 2/484
Karar No. : 2

16.10.1987

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınızca, 16.10.1987 tarihinde Komisyonumuza gönderilen İzmir Milletvekili Erdal İnönü, Samsun Milletvekili Hüsamettin Cindoruk, Zonguldak Milletvekili Cahit Karakaş ve 26 Arkadaşının; 10.9.1987 Tarih ve 3403 Sayılı Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanununun Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi ile İstanbul Milletvekili Turgut Özal ve 12 Arkadaşının; 10.6.1983 Tarih ve 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanunuyla 16.9.1987 Tarih ve 3403 Sayılı Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 16.10.1987 tarihli 3 üncü Birleşiminde alınan karar gereğince Komisyonumuzun aynı günkü toplantısında Hükümet temsilcileri de bulunduğu halde incelenmiştir.

Komisyonumuz verilen bir önerenin kabulü üzerine iki teklifin birleştirilmesini ve İstanbul Milletvekili Turgut Özal ve 12 Arkadaşının teklifinin görüşmelere esas alınmasını kararlaştırmıştır.

Teklifin 1 ve 2 nci maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuz, teklife gümrük kapılarında yapılacak oylama işlemlerini düzenleyen bir yeni maddeyi 3 üncü madde olarak eklemiştir.

Teklifin 3 üncü maddesi, 4 üncü madde olarak ve madde kapsamında yer alan Ek Geçici 1 inci ve Ek Geçici 2 nci maddeyi Anayasa Mahkemesinin esas 1987/23; karar 1987/27 sayılı kararı doğrultusunda düzenleyerek Ek Geçici 1 inci madde olarak kabul etmiştir.

Komisyonumuz, 1982 Anayasasının halkoylamasına katılmadıkları için seçmen kütüklerine yazılmamış olanların ancak 8 Kasım 1987 tarihinden sonra seçmen kütüklerine yazılabileceklerini göz önüne alarak bu duruma açıklık getiren bir düzenlemeyi Ek Geçici 2 nci madde olarak kabul etmiştir.

Komisyonumuz, büyük kongrelerini yapamayan siyasi partilere, gerekli gördükleri tüzük değişikliklerini yapabilmeleri için merkez karar organlarına yetki veren bir düzenlemeyi de Ek Geçici 3 üncü madde olarak kabul etmiştir.

Teklifin 4 üncü maddesi 5 inci madde olarak, 5 inci maddesi de 6 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan
Kâmil T. Coşkunoğlu
Ankara

Kâtip
Mehmet Sezai Pekuslu
Ankara

Üye
Faik Tarımcıoğlu
Bitlis

Üye
Sabahattin Aras
Erzurum

Başkanvekili
Münir Fuat Yazıcı
Manisa

Üye
Nurettin Yağanoğlu
Adana

Üye
İhsan Tomuş
Çorum
Muhâlifim

Üye
Sabahattin Eryurt
Erzurum

Üye
Mustafa Uğur Ener
Kütahya

Sözcü
Ahmet Remzi Çerçi
Adana

Üye
Mustafa Çakaloğlu
Antalya

Üye
Özgür Barutçu
Diyarbakır

Üye
Ünal Yaşar
Gaziantep

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ TURGUT ÖZAL VE
12 ARKADAŞININ TEKLİFİ**

10.6.1983 Tarih ve 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanunuyla 10.9.1987 Tarih ve 3403 Sayılı Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanun Teklifi

MADDE 1. — 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 üncü maddesinin 3 üncü fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

«Kontenjan adayı gösterilen seçim çevrelerinde, bu fıkraya göre yapılacak bölme işlemi ve milletvekili dağılımı, o seçim çevrelerinin çıkaracağı milletvekili sayısının bir eksiği ile yapılır.»

MADDE 2. — 3403 Sayılı Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanunun 18 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 18. — Türkiye Büyük Millet Meclisi XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi için oy verme günü 29 Kasım 1987 Pazar günüdür.»

MADDE 3. — 3403 Sayılı Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkındaki Kanuna iki geçici madde eklenmiştir.

«EK GEÇİCİ MADDE 1. — Türkiye Büyük Millet Meclisi XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçiminde isteyen siyasî parti, aday belirlemesi için ön seçim yapabilir.

Genel Seçime katılacak Siyasî Partiler hangi seçim çevresinde hangi usul ve esaslarla aday tespiti yapacaklarını bu madde hükmünün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç gün içinde yetkili organları vasıtasıyla Yüksek Seçim Kuruluna bildirmek zorundadırlar.

**ANAYASA KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

10.6.1983 Tarih ve 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu ile 10.9.1987 Tarih ve 3403 Sayılı Seçimlerle İlgili Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — Teklifin 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 10.9.1987 tarih ve 3403 sayılı Kanununun 10 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 10. — 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 94 üncü maddesine göre gümrük kapılarında yapılacak oy verme işlemi, XVIII inci dönem milletvekili genel seçiminde, bu madde hükmünün yürürlüğe girdiği tarihten üç gün sonra başlar.

MADDE 4. — 10.9.1987 tarih ve 3403 sayılı Kanuna aşağıdaki üç ek geçici madde eklenmiştir.

EK GEÇİCİ MADDE 1. — XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimine katılacak siyasî partiler, hangi seçim çevrelerinde hangi usul ve esaslarla aday tespiti yapacaklarını, bu madde hükmünün yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç gün içinde yetkili organları vasıtasıyla Yüksek Seçim Kuruluna bildirmek zorundadırlar.

**Istanbul Milletvekili Turgut Özal ve 12 Arkadaşının
Teklifi**

«Siyasi Partiler, ön seçim yapmayacakları seçim çevrelerinde, XVIII inci Dönem Milletvekili Genel Seçimi için bu madde hükmünün yürürlüğe girdiği tarihten önce Yüksek Seçim Kuruluna verdikleri aday listelerini tamamen veya kısmen değiştirebilirler ve yahut da önceden verdikleri bu listeleri Yüksek Seçim Kurulunda aynen bırakabilirler.»

Değişiklik yapılmayan adaylar hakkında Seçim Kanunlarındaki işlemlere kaldıkları yerden devam olunur.

«EK GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun 10 uncu maddesi uyarınca 17.10.1987 tarihinde başlayacak olan gümrük kapılarında oylama işlemi ve kullanılan oylar geçerli olup, oylama işlemi 29 Kasım 1987 günü saat 17.00'ye kadar devam eder.»

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin

EK GEÇİCİ MADDE 2. — 1982 Anayasasının halkoylamasına katılmadıkları için seçmen kütüklerine yazılmamış olanlar, Türkiye'nin hiçbir yerinde kütüğe kayıtlı olmadıklarını yazılı olarak beyan etmek ve ikamet adresleri ile hüviyetlerini belgelemek suretiyle, oturdukları yerdeki ilçe seçim kurulu başkanına 8 Kasım 1987 tarihinden itibaren yedi gün içinde başvurmak suretiyle seçmen kütüklerine kayıtlarını yaptırabilirler.

EK GEÇİCİ MADDE 3. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren siyasi partilerin olağan büyük kongreleri toplanıncaya kadar, partilerin diğer yetkili merkez karar organları da gerekli gördükleri tüzük değişikliklerini yapmaya yetkilidir.

MADDE 5. — Teklifin 4 üncü maddesi 5 inci madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Teklifin 5 inci maddesi 6 ncı madde olarak Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.